

ΣΥΝΔΕΣΗ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ

Α. ΣΤΟΧΟΙ

- Η εξοικείωση στη συναρμολόγηση ηλεκτρικών κυκλωμάτων.
- Η εξοικείωση με τη σύνδεση και τη χρήση του πολύμετρου στις ηλεκτρικές μετρήσεις.
- Η αισθητοποίηση της έννοιας της ολικής αντίστασης.
- Η ικανότητα σύνδεσης αντιστατών παράλληλα.
- Η πειραματική διαπίστωση ότι στην παράλληλη σύνδεση η τάση στα άκρα κάθε αντίστασης είναι ίση με την τάση της πηγής με την οποία συνδέονται.
- Η πειραματική διαπίστωση ότι στην παράλληλη σύνδεση η αύξηση του αριθμού των αντιστάσεων προκαλεί αύξηση της έντασης του ρεύματος που διαρρέει την πηγή.
- Η πειραματική διαπίστωση ότι στην παράλληλη σύνδεση το αντίστροφο της ολικής αντίστασης ενός συστήματος είναι ίσο με το άθροισμα των αντίστροφων των αντιστάσεων.
- Η κατανόηση της έννοιας του σφάλματος κατά τη μέτρηση.

Β. ΘΕΜΑ

- Αντιστάτης, Αντίσταση
- Μέτρηση της τάσης V και της έντασης I του ρεύματος
- Υπολογισμός της ολικής αντίστασης

Γ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ

- Ηλεκτρική πηγή (2 μπαταρίες 4,5 V ή τροφοδοτικό)
- Αντιστάτες (3 λαμπάκια 2,4 V ή 3,6 V)
- Δύο πολύμετρα
- Διακόπτης (μαχαιρωτός)
- Αγωγοί σύνδεσης με μπανάνες

Δ. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

- Για την πραγματοποίηση και κατανόηση της άσκησης χρειάζονται οι παρακάτω γνώσεις από το σχολικό βιβλίο Γενικής Παιδείας της Β' τάξης Λυκείου :
  - ✓ ενότητα 3.2.1 : Ηλεκτρικές πηγές
  - ✓ ενότητα 3.2.2 : Ένταση ηλεκτρικού ρεύματος
  - ✓ ενότητα 3.2.3 : Αμπερόμετρο, Βολτόμετρο
  - ✓ ενότητα 3.2.4 : Αντίσταση, Αντιστάτης
  - ✓ ενότητα 3.2.5 : Συνδεσμολογία αντιστατών

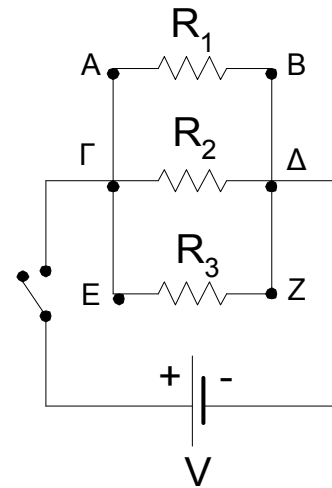
Ε. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

- Κατά τη σύνδεση των αντιστάσεων παράλληλα αποδεικνύεται ότι ισχύουν τα παρακάτω :

$$\begin{aligned}\text{Ορισμός} & : V_{ολ} = V_1 = V_2 = V_3 = \dots \\ \text{Ιδιότητα} & : I_{ολ} = I_1 + I_2 + I_3 + \dots \\ \text{Αποτέλεσμα} & : \frac{1}{R_{ολ}} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \dots\end{aligned}$$

ΣΤ. ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ

- Συναρμολογούμε το κύκλωμα του σχήματος, συνδέοντας πηγή, τρία λαμπάκια παράλληλα και μαχαιρωτό διακόπτη.
- Όταν συνδέουμε στο κύκλωμα όργανα, πρέπει να συνδέονται σωστά στο κύκλωμα, γιατί με λάθος σύνδεση μπορεί να καταστραφούν !
- Για τη σύνδεση των πολύμετρων θα χρησιμοποιήσουμε καλώδια με μπανάνες και όχι τα δικά τους, γιατί δεν συνδέονται εύκολα στο κύκλωμα.
- Στα πολύμετρα, που θα χρησιμοποιηθούν σαν αμπερόμετρο και βολτόμετρο, πρέπει να χρησιμοποιήσουμε την κατάλληλη κλίμακα και να τα συνδέσουμε με το κύκλωμα στις κατάλληλες υποδοχές.

Ζ. ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Λήψη μετρήσεων

1. Κλείνουμε τον διακόπτη και παρατηρούμε τη φωτοβολία των λαμπτήρων. Συγκρίνουμε τις φωτοβολίες των λαμπτήρων και συμπληρώνουμε την παρατήρηση 1 στον ΠΙΝΑΚΑ 1 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη.
2. Αν ξεβιδώσουμε και αφαιρέσουμε τον 2^ο λαμπτήρα από το κύκλωμα, ποια είναι η πρόβλεψη σε σχέση με τη φωτοβολία των λαμπτήρων R_1 και R_3 ; Συμπληρώνουμε την πρόβλεψη 2 στον ΠΙΝΑΚΑ 1 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη.
3. Ξεβιδώνουμε και αφαιρούμε τον 2^ο λαμπτήρα από το κύκλωμα. Επιβεβαιώνεται πειραματικά η προηγούμενη πρόβλεψη; Ποια είναι η παρατήρησή μας και πώς ερμηνεύεται; Συμπληρώνουμε τη δικαιολόγηση 3 του ΠΙΝΑΚΑ 1 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 – ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ / ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Η φωτοβολία των λαμπτήρων είναι / δεν είναι ίδια σε όλους.
2. Όταν θα ξεβιδώσουμε τον 2^ο λαμπτήρα θα σβήσουν όλοι / ο 1^{ος} / ο 2^{ος} / ο 1^{ος} και ο 2^{ος} / ο 2^{ος} και ο 3^{ος} λαμπτήρας.
3. Το προηγούμενο φαινόμενο συμβαίνει διότι μηδενίζεται η τάση στα άκρα του 2^{ου} λαμπτήρα / ανοίγει το κύκλωμα του 2^{ου} λαμπτήρα.

1. Μετράμε με το βολτόμετρο την τάση V στα άκρα κάθε λαμπτήρα και την ολική τάση $V_{ολ}$ στα άκρα όλων των λαμπτήρων και καταχωρούμε τις τιμές στον ΠΙΝΑΚΑ 2.
2. Μετράμε την ένταση I του ρεύματος που περνά από κάθε λαμπτήρα, τοποθετώντας το αμπερόμετρο διαδοχικά μετά τις θέσεις A , Γ , και E του κυκλώματος και καταχωρούμε τις τιμές στον ΠΙΝΑΚΑ 2.
3. Μετράμε την ολική ένταση $I_{ολ}$ του ρεύματος που διέρχεται από την πηγή, τοποθετώντας το αμπερόμετρο πριν τη θέση Γ του κυκλώματος και την καταχωρούμε στον ΠΙΝΑΚΑ 2.
4. Μετράμε την αντίσταση του κάθε λαμπτήρα καθώς και την ολική με το ωμόμετρο και καταχωρούμε τις τιμές $R_{ω}$ στον ΠΙΝΑΚΑ 2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 – ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ			
ΣΤΟΙΧΕΙΟ	V (V)	I (A)	R _(ω) (Ω) με ωμόμετρο
1 ^{ος} λαμπτήρας	V ₁ =	I ₁ =	R _{1(ω)} =
2 ^{ος} λαμπτήρας	V ₂ =	I ₂ =	R _{2(ω)} =
3 ^{ος} λαμπτήρας	V ₃ =	I ₃ =	R _{3(ω)} =
1 ^{ος} - 2 ^{ος} - 3 ^{ος} λαμπτήρας	V _{ολ} =	I _{ολ} =	R _{ολ(ω)} =

Επεξεργασία μετρήσεων

- Υπολογίζουμε πειραματικά την αντίσταση κάθε λαμπτήρα καθώς και την ολική αντίσταση και καταχωρούμε τις τιμές R_π στον ΠΙΝΑΚΑ 3.
- Υπολογίζουμε θεωρητικά την ολική αντίσταση R_{ολ(θ)} και καταχωρούμε την τιμή της στον ΠΙΝΑΚΑ 3.
- Υπολογίζουμε το σχετικό σφάλμα σ_{R_{ω-π}} % για τις αντιστάσεις μεταξύ των τιμών που μετρήσαμε με ωμόμετρο και των πειραματικών τιμών. (σ_{R_{ω-π}} % = [(R_ω - R_υ) / R_ω] 100 %).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 – ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ		
ΣΤΟΙΧΕΙΟ	R _π (Ω) με πειραμ. υπολογισμό	σ _{R_{ω-π}} %
1 ^{ος} λαμπτήρας R ₁ = V ₁ / I ₁	R _{1(π)} =	
2 ^{ος} λαμπτήρας R ₂ = V ₂ / I ₂	R _{2(π)} =	
3 ^{ος} λαμπτήρας R ₃ = V ₃ / I ₃	R _{3(π)} =	
1 ^{ος} - 2 ^{ος} - 3 ^{ος} λαμπτήρας R _{ολ} = V _{ολ} / I _{ολ}	R _{ολ(π)} =	
1 ^{ος} - 2 ^{ος} - 3 ^{ος} λαμπτήρας 3 1/R _{ολ} = 1/R ₁ + 1/R ₂ + 1/R ₃	R _{ολ(θ)} =	

- Ποια σχέση συνδέει την ολική τάση των λαμπτήρων με την τάση στα άκρα κάθε λαμπτήρα ; Συμπληρώνουμε το συμπέρασμα 1 του ΠΙΝΑΚΑ 4 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη.
- Ποια σχέση συνδέει την ολική ένταση του ρεύματος που διαρρέει το κύκλωμα με την ένταση του ρεύματος που διαρρέει κάθε λαμπτήρα ; Συμπληρώνουμε το συμπέρασμα 2 του ΠΙΝΑΚΑ 4 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη.
- Με βάση τις τιμές που μετρήσαμε στον ΠΙΝΑΚΑ 2 για την αντίσταση κάθε λαμπτήρα και τη συνολική αντίσταση του κυκλώματος, σε ποιο συμπέρασμα καταλήγουμε για τη σχέση που τις συνδέει ; Συμπληρώνουμε το συμπέρασμα 3 του ΠΙΝΑΚΑ 4 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη.
- Συγκρίνουμε την πειραματική ολική αντίσταση R_{ολ(π)} που υπολογίσαμε με την τιμή της ολικής αντίστασης R_{ολ(ω)} που μετρήσαμε με το ωμόμετρο στον ΠΙΝΑΚΑ 2. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγουμε ; Συμπληρώνουμε το συμπέρασμα 4 του ΠΙΝΑΚΑ 4 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη και συμπληρώνοντας το κενό.

8. Συγκρίνουμε τη θεωρητική ολική αντίσταση $R_{ολ(θ)}$ που υπολογίσαμε με την τιμή της ολικής αντίστασης $R_{ολ(ω)}$ που μετρήσαμε με το ωμόμετρο στον ΠΙΝΑΚΑ 2. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγουμε ; Συμπληρώνουμε το συμπέρασμα 5 του ΠΙΝΑΚΑ 4 διαγράφοντας την κατάλληλη υπογραμμισμένη λέξη και συμπληρώνοντας το κενό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Η ολική τάση των λαμπτήρων είναι ίση με το άθροισμα των τάσεων στα άκρα του κάθε λαμπτήρα / με την τάση κάθε λαμπτήρα.
2. Η ολική ένταση του ρεύματος που διαρρέει το κύκλωμα είναι ίση με το άθροισμα των ρευμάτων του κάθε λαμπτήρα / με την ένταση του ρεύματος του κάθε λαμπτήρα.
3. Το αντίστροφο της ολικής αντίστασης που μετρήσαμε με το ωμόμετρο για τους λαμπτήρες είναι / δεν είναι ίση με το άθροισμα των αντιστρόφων των αντιστάσεων του κάθε λαμπτήρα.
4. Για την πειραματική τιμή της ολικής αντίστασης των λαμπτήρων που υπολογίσαμε ισχύει : $R_{ολ(π)} < R_{ολ(ω)}$ / $R_{ολ(π)} = R_{ολ(ω)}$ / $R_{ολ(π)} > R_{ολ(ω)}$. Αυτό οφείλεται στο ότι :
.....
.....
5. Για τη θεωρητική τιμή της ολικής αντίστασης των λαμπτήρων που υπολογίσαμε ισχύει : $R_{ολ(θ)} < R_{ολ(ω)}$ / $R_{ολ(θ)} = R_{ολ(ω)}$ / $R_{ολ(θ)} > R_{ολ(ω)}$. Αυτό οφείλεται στο ότι :
.....
.....